

Datum van
inontvangstneming

:

27/03/2018

Zaak C-128/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

16 februari 2018

Verwijzende rechter:

Hanseatisch Oberlandesgericht Hamburg (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 februari 2018

Verdachte:

[REDACTED]

Andere betrokkenen bij de procedure:

Generalstaatsanwaltschaft Hamburg

**Hanseatisch Oberlandesgericht (hoogste rechterlijke instantie van de
deelstaat Hamburg)**

1. Strafkamer

Beslissing

[OMISSIS]

In de

uitleveringsprocedure

betreffende de uitlevering van de Roemeense onderdaan

[REDACTED]

geboren op 16 november 1969 te Tirgoviste/Roemenië,

[OMISSIS]

Andere betrokkene bij de procedure: Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (Openbaar Ministerie Hamburg), [OMISSIS] [Or. 2]

heeft de eerste strafkamer van het Hanseatische Oberlandesgericht Hamburg op 8 februari 2018 [OMISSIS]

[OMISSIS]

beslist als volgt: [Or. 3]

1 Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie worden ter uitlegging van onder meer artikel 4 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) en kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (PB 2002, L 190, blz. 1; hierna: „kaderbesluit”), de volgende vragen ter prejudiciële beslissing voorgelegd:

1. Welke minimumeisen moeten in verband met het kaderbesluit op grond van artikel 4 van het Handvest worden gesteld aan detentieomstandigheden?
  - a. Geldt met name in het licht van het Unierecht een „absolute” ondergrens voor celafmetingen, bij niet-inachtneming waarvan altijd sprake is van schending van artikel 4 van het Handvest?
    - i. Is het bij het bepalen van de individuele celruimte relevant of het om een eenpersoons- dan wel een meerpersoonscel gaat?
    - ii. Moet bij het bepalen van de celafmetingen de oppervlakte in mindering worden gebracht die door het meubilair in beslag wordt genomen (bed, kast, enz.)?
    - iii. Welke bouwvoorschriften zijn relevant om te kunnen beoordelen of de detentieomstandigheden in voorkomend geval in overeenstemming zijn met het Unierecht? Welke betekenis heeft in voorkomend geval de rechtstreekse (of slechts indirecte) toegang vanuit de cel tot bijvoorbeeld sanitaire voorzieningen of andere ruimten zoals de koud- en warmwatervoorziening, verwarming, verlichting, enz.?
  - b. In hoeverre speelt bij de beoordeling een rol dat er binnen de penitentiaire inrichting verschillende „detentieregimes”, inzonderheid verschillende insluitingstijden en verschillende gradaties van bewegingsvrijheid, bestaan?
  - c. Mag bij de beoordeling ook rekening worden gehouden – zoals de verwijzende rechter in zijn ontvankelijkheidsbeslissingen heeft gedaan – met juridische en [Or. 4] organisatorische

[REDACTED]

verbeteringen in de uitvaardigende lidstaat (invoering van een ombudsmansysteem, instelling van gerechten die bevoegd zijn voor de tenuitvoerlegging van straffen, enz.)?

2. Aan de hand van welke criteria moeten de detentieomstandigheden naar Unierecht worden beoordeeld? In hoeverre zijn deze criteria van invloed op de uitlegging van het begrip „reëel gevaar” in de zin van de rechtspraak van het Hof in de zaken [REDACTED]
  - a. Zijn de rechterlijke autoriteiten van de uitvoerende lidstaat in dit verband bevoegd tot een uitgebreid onderzoek van de detentieomstandigheden in de uitvaardigende lidstaat of dienen zij zich te beperken tot een marginale toetsing?
  - b. Voor zover het Hof in het kader van de beantwoording van de eerste prejudiciële vraag mocht concluderen dat het Unierecht „absolute” eisen aan de detentieomstandigheden stelt, zou dan een schending van deze minimumeisen betekenen dat elke afwegingsruimte ontbreekt, omdat daarmee altijd automatisch sprake is van een „reëel gevaar” dat zich tegen uitlevering verzet, of mag de uitvoerende lidstaat in dat geval niettemin tot een eigen beoordeling overgaan? Mag daarbij rekening worden gehouden met aspecten zoals de instandhouding van de wederzijdse rechtshulpverlening binnen de Unie, de goede werking van de Europese strafrechtpleging en de beginselen van wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning?

De behandeling van de uitleveringsprocedure wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie antwoord heeft gegeven op de gestelde prejudiciële vragen. [Or. 5]

Motivering:

I.

Op grond van een Europees aanhoudingsbevel van de rechter in Medgidia van 12 augustus 2016 [OMISSIS] verzoekt Roemenië om uitlevering van verdachte met het oog op diens strafvervolging. Hieraan ligt ten grondslag een nationaal aanhoudingsbevel van de rechter van Constanta van 1 juli 2015 [OMISSIS] dat is uitgevaardigd wegens de op verdachte rustende verdenking dat hij in drie gevallen vermogensdelicten en valsheid in geschrifte zou hebben gepleegd.

1. De verwijzende rechter heeft op 12 september 2016 op verzoek van de Generalstaatsanwaltschaft Hamburg jegens verdachte een bevel tot plaatsing in overleveringsdetentie uitgevaardigd. Op 19 september 2016 verzocht de Generalstaatsanwaltschaft Hamburg om het uitleveringsverzoek ontvankelijk te verklaren en maakte het kenbaar, dat het niet voornemens was om weigeringsgronden op te werpen [§ 83b van het Gesetz über die internationale

Rechtshilfe in Strafsachen (wet inzake internationale rechtshulp in strafzaken; hierna: „IRG”)]. Bij beslissing van 3 januari 2017 heeft de verwijzende rechter het verzoek om uitlevering aan Roemenië van verdachte met het oog op diens vervolging voor de in het Europees aanhoudingsbevel omschreven strafbare feiten ontvankelijk verklaard, hetgeen bij een latere beslissing van 19 januari 2017 – na indiening van aanvullende documenten door de Roemeense autoriteiten – is bevestigd. De Generalstaatsanwaltschaft Hamburg stemde daarop in met de uitlevering van verdachte, welke uitlevering zou plaatsvinden zodra hij de gevangenisstraf had uitgezeten die hem in de Bondsrepubliek Duitsland was opgelegd wegens aldaar gepleegde andersoortige strafbare feiten. De verwijzende rechter verwijst in dit verband korthedshalve naar zijn voornoemde beslissingen.

2. Naar aanleiding van de klacht wegens schending van de grondwet die verdachte tegen de ontvankelijkheidsbeslissingen van de verwijzende rechter heeft ingesteld, heeft de tweede kamer van de Tweede Senat van het Bundesverfassungsgericht (federaal grondwettelijk hof) op grond van een afweging van de gevolgen bij beslissing van 18 augustus 2017 (2 BvR 424/17) de overlevering van verdachte aan de Roemeense autoriteiten voorlopig verboden totdat een uitspraak zou zijn gedaan over de klacht wegens schending van de grondwet, doch uiterlijk [Or. 6] voor de duur van zes maanden [OMISSIS]. Bij beslissing van 19 december 2017 (ingekomen bij de verwijzende rechter op 11 januari 2018) heeft de Tweede Senat van het Bundesverfassungsgericht de beslissingen van de verwijzende rechter van 3 en 19 januari 2017 vernietigd wegens schending van het recht van verdachte op toegang tot de rechter (artikel 101, lid 1, tweede volzin, van de grondwet) – welk recht dezelfde rangorde heeft als een grondrecht – en de zaak terugverwezen naar de verwijzende rechter. Ook naar deze beslissingen verwijst de verwijzende rechter hier korthedshalve.

3. Verdachte heeft tot en met 24 september 2017 de in Duitsland aan hem opgelegde vrijheidsstraf ondergaan in de penitentiaire inrichting Hamburg-Billwerder. Aansluitend hierop werd het bevel van de verwijzende rechter tot plaatsing in overleveringsdetentie ten uitvoer gelegd tot bij de beslissing van 20 december 2017 opschorting van de detentie werd gelast.

II.

In het kader van de voorbereiding van zijn ontvankelijkheidsbeslissingen heeft de verwijzende rechter – ter uitvoering van de rechtspraak van het Hof in de gevoegde zaken [REDACTED] (arrest van 5 april 2016, C-404/15 en C-659/15 PPU [OMISSIS]) – de autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat in de eerste plaats verzocht om een nadere toelichting op de detentieomstandigheden die verdachte mocht verwachten, waarna hij de in zijn ontvankelijkheidsbeslissingen van 3 en 19 januari 2017 vermelde inlichtingen heeft ontvangen.

Ten tijde van het geven van zijn ontvankelijkheidsbeslissingen beschikte de verwijzende rechter nog niet over de Duitse vertaling van de uitspraak van het

[REDACTED]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) in de zaak Muršić tegen Kroatië (arrest van 20 oktober 2016, nr. 7334/13). Derhalve heeft hij zich op grond van de hem destijds bekende EHRM-rechtspraak bevoegd geacht tot een „uitgebreide toetsing” van de detentieomstandigheden en heeft hij, gelet op de aanzienlijke [Or. 7] bouwtechnische en juridische verbeteringen in het kader van het gevangeniswezen in Roemenië, uiteindelijk geoordeeld dat er geen sprake was van een „reëel gevaar” in de zin van de rechtspraak van het Hof in de zaken [REDACTED]. Bij zijn beoordeling heeft de verwijzende rechter ook aspecten betrokken als de instandhouding van de wederzijdse rechtshulpverlening binnen de Unie, de goede werking van de Europese strafrechtpleging en de beginselen van wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning.

III.

De verwijzende rechter verzoekt het Hof overeenkomstig de beslissing van het Bundesverfassungsgericht van 19 december 2017 om beantwoording van de gestelde prejudiciële vragen.

1. Om opnieuw uitspraak te kunnen doen over de ontvankelijkheid van de uitlevering, zoals gelast door het Bundesverfassungsgericht in zijn beslissing van 19 december 2017, acht de verwijzende rechter het noodzakelijk dat wordt verduidelijkt, welke minimumeisen in verband met het kaderbesluit ingevolge artikel 4 van het Handvest aan detentieomstandigheden moeten worden gesteld (eerste prejudiciële vraag). Daarbij is volgens de verwijzende rechter in het bijzonder van belang, hoe de overige, in het dictum geformuleerde deelvragen worden beantwoord.

2. In het kader van de tweede prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen, aan de hand van welke criteria de detentieomstandigheden in het licht van het Unierecht moeten worden beoordeeld.

a) In dit verband kan met name van doorslaggevend belang zijn hoe het begrip „reëel gevaar” in de zin van de rechtspraak van het Hof in de zaken [REDACTED] moet worden uitgelegd: zijn de rechterlijke instanties van de uitvoerende lidstaat krachtens het Unierecht bevoegd (of zelfs verplicht) om de detentieomstandigheden in de uitvaardigende lidstaat uitgebreid te onderzoeken of moet het begrip „reëel gevaar” aldus worden uitgelegd dat de toetsing in de uitvoerende lidstaat slechts [Or. 8] van beperkte omvang mag zijn – dus meer in de zin van een marginale toetsing. Mag de uitvoerende lidstaat zich ermee tevreden stellen dat de uitvaardigende lidstaat algemeen (of in het concrete geval) garandeert dat de detentieomstandigheden in overeenstemming zijn met het EVRM of het Handvest?

b) Voor zover het Hof in het kader van de beantwoording van de eerste prejudiciële vraag mocht concluderen, dat het Unierecht „absolute” eisen aan de detentieomstandigheden stelt, wenst de verwijzende rechter te vernemen of schending van deze minimumeisen betekent dat elke afwegingsruimte ontbreekt

omdat in dat geval altijd automatisch sprake is van een „reëel gevaar” dat de uitlevering belet, of dat de uitvoerende lidstaat niettemin een eigen afweging dient te maken. De verwijzende rechter heeft in zijn ontvankelijkheidsbeslissingen onder meer aspecten zoals de instandhouding van de wederzijdse rechtshulpverlening binnen de Unie, de goede werking van de Europese strafrechtpleging en de beginselen van wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning bij zijn beoordeling betrokken. In dit verband wijst de verwijzende rechter erop dat volgens inlichtingen van de Duitse autoriteiten alleen in 2017 al 77 uitleveringsverzoeken van Roemenië zijn afgewezen op grond dat zij niet-ontvankelijk waren wegens tekortschietende detentieomstandigheden in de uitvaardigende lidstaat.

c) In het hoofdgeding hebben de Roemeense autoriteiten verklaard, dat in „gesloten strafinrichtingen” minimale celafmetingen bestaan van 3 m² – hetgeen in beginsel niet bezwaarlijk is vanuit het oogpunt van het EVRM. Dit roept de vraag op, of de uitvoerende lidstaat zijn beslissing over de ontvankelijkheid mag laten afhangen van de voorwaarde dat tenuitvoerlegging van de straf enkel plaatsvindt in „gesloten strafinrichtingen” [OMISSIS]. Wat zou in dat geval gelden, indien het nationale recht van de uitvaardigende lidstaat (bevoegdheid van de rechterlijke instanties die de straf ten uitvoer leggen om te bepalen welk detentieregime in een concreet geval van toepassing is) zich ertegen verzet dat een dergelijke verklaring wordt afgegeven? Zou **[Or. 9]** in dat kader bijvoorbeeld een verzoek van de verdachte om versoepeling van de tenuitvoerlegging niet ter zake doen?

Verder vraagt de verwijzende rechter zich af, wat de juiste handelwijze is indien de uitvaardigende lidstaat meedeelt dat de detentieomstandigheden in de diverse penitentiaire inrichtingen variëren. Kan de uitvoerende lidstaat aan zijn instemming de voorwaarde stellen dat de straf uitsluitend wordt tenuitvoergelegd in een bepaalde penitentiaire inrichting? Is het in dat kader rechtens relevant dat de verdachte bijvoorbeeld de wens uit om zijn straf in de nabijheid van zijn woonplaats te ondergaan? Wat geldt in dat verband, indien na de overlevering overplaatsing naar een andere penitentiaire inrichting plaatsvindt (zie te dien aanzien de prejudiciële verwijzing van het Hanseatische Oberlandesgericht Bremen, prejudiciële beslissing van het Hof van 12 september 2016 [OMISSIS])?

In het kader van de vragen betreffende de eventuele relevantie van de wensen van de verdachte kan nog een andere vraag worden gesteld – die echter niet direct van belang is voor de beslechting van het onderhavige geding. Krachtens § 41, lid 1, IRG (zie artikel 11, lid 1, van het kaderbesluit) kan de verdachte – na uitleg van de rechter – instemmen met een zogenaamde „vereenvoudigde uitlevering”. In dit geval vindt geen toetsing van de ontvankelijkheid van de uitlevering plaats door het Oberlandesgericht. Zijn de rechterlijke autoriteiten van de uitvoerende lidstaat verplicht om, ook indien de verdachte heeft ingestemd met een vereenvoudigde uitlevering, bij twijfel omtrent de vraag of de detentieomstandigheden in de uitvaardigende lidstaat overeenstemmen met het Unierecht, deze omstandigheden nader te onderzoeken (in de zin van het tweede stadium van het onderzoek

[REDACTED]

volgens de rechtspraak van het Hof in de zaken [REDACTED] Moet uitlevering in voorkomend geval ook achterwege blijven tegen de uitdrukkelijke wil van de verdachte in?

[OMISSIS]